

Миронівський хлібопродукт (МХП), Укрлендфармін та ін., автоматизують власні бізнес-процеси, застосовуючи як існуючі технології, так і власні розробки, завдяки чому дані підприємства мають конкурентні переваги.

Показник конкурентоспроможності у сільському господарстві уособлює у собі: ступінь задоволеності споживачів (клієнтів) продукцією даної галузі; рівень прибутковості підприємства; його інвестиційну привабливість; ефективність використання ресурсів; затребуваність та соціальну значущість продукції тощо [2, С. 16-23].

З метою підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств необхідно як на рівні підприємств так і на рівні держави розробляти стратегії їх інноваційного розвитку, фінансового забезпечення та всебічної підтримки такої діяльності.

Література:

1. Писаренко Т.В. та ін. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році: науково-аналітична записка. Київ: УкрІНТЕІ. 2021. 39 с.

2. Лупенко Ю. О., Патица Н. І. Роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності України на світових ринках сільськогосподарської продукції. Агросвіт. 2019. № 11. С. 16–23.

Чернов М.Г.,

*аспірант факультету економіки та управління
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ДЕРЖАВНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність науково-методологічного забезпечення дослідження проблеми управління ресурсним потенціалом державних аграрних підприємств спричинюється цілою низкою об'єктивних та суб'єктивних чинників, до числа основних з яких слід віднести:

по-перше, належність держаних підприємств до господарюючих суб'єктів, що здійснюють виробничо-господарську діяльність на основі державної форми власності, утворюються при міністерствах і відомствах, установах та організаціях, надають державі право вирішального впливу на господарську діяльність, поєднують ринкові та госпрозрахункові засади функціонування, зазнають значного суспільно-політичного тиску з боку громади в силу втрати домінуючого положення після реформування аграрного сектора економіки, проведення роздержавлення та приватизації основних засобів виробництва, включно із земельними ресурсами сільськогосподарського призначення;

по-друге, необхідність забезпечення продовольчої безпеки як Української нації, так і всієї сучасної ойкумени, особливо тієї, що потерпає від нестачі продовольства і значною мірою залежить від надходження сільськогосподарської продукції від світового співтовариства;

по-третє, перспективність інтегрування аграрного сектора України у світовий економічний простір за рахунок геостратегічних переваг завдяки родючості чорноземів, сприятливим для аграрного виробництва природно-кліматичним умовам, землеробському хисту вітчизняного селянства та зручній шляхово-транспортній логістиці доставки сільськогосподарських продуктів для потреб населення країни й світу;

по-четверте, важливість надійного наукового супроводу здійснюваних в аграрному секторі трансформацій, покликаних поєднувати інтереси держави й селян, зокрема через високоефективне функціонування державних підприємств в умовах ринкової економіки та домінування в сільському господарстві приватної власності на землю й майно;

по-п'яте, об'єктивність включення земель сільськогосподарського призначення в ринковий обіг через зняття мораторію на продаж цього специфічного товару в Україні й особливу суспільно-політичну та соціально-економічну місію державних науково-дослідних підприємств, утілля яких не приймають безпосередньої участі в цьому ринковому процесі.

Методологія, будучи вченням про методи пізнання та перетворення дійсності, покликана на наукових засадах формувати для практичної діяльності алгоритм заходів, використання яких слугує суб'єктам господарювання дороговказом щодо адаптування до умов конкретного середовища та обґрунтовує дії, проведення яких створює можливості для подальшого розширеного відтворення. Відтак, науково-методологічне забезпечення управління ресурсним потенціалом державних аграрних підприємств першочергово включає висвітлення актуальності дослідження існуючої в реальній економіці проблеми через обґрунтування вибору та формулювання відповідної дослідницької тематики. Для цього розкривається її зв'язок із сучасними дослідженнями шляхом їх критичного аналізу в даній галузі з визначенням сутності наукової проблеми.

Стосовно управління ресурсним потенціалом державних аграрних підприємств актуальність подається в розрізі їх можливості використовувати інноваційно-дослідний потенціал вітчизняної та світової науки предметно управління біоресурсами та природокористуванням у виробничо-господарській діяльності; а також обов'язковості залучення всього ресурсного потенціалу державних підприємств для вирішення проблем національного та світового рівня, в першому випадку – прийняття безпосередньої участі працівників, матеріально-технічних та фінансових ресурсів державних підприємств в захисті територіальної цілісності й суверенітету України від збройної агресії з боку Російської Федерації, в другому – прямого реагування на загрози, що містяться в природно-погодних катаклізмах планетарного характеру та небезпек, що породжені взаємодією людини з біологічними організмами, на зразок пандемії COVID-19.

Важливою складовою науково методологічного забезпечення дослідження постає визначення його мети та завдань. Мета означає стан в майбутньому, який можливо змінити відносно теперішнього та котрий необхідно досягнути. Тому метою зазначеного науково-прикладного дослідження виступає

обґрунтування теоретико-методологічних положень та розробка методичних й науково-прикладних рекомендацій щодо управління ресурсним потенціалом державних аграрних підприємств в ринкових умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні ставилися та вирішувалися такі основні задачі: перша, ідентифікувати понятійно-категоріальний апарат через розкриття сутності та змісту управління ресурсним потенціалом державного аграрного підприємства в ринкових умовах господарювання; друга, проаналізувати умови та фактори впливу на управління ресурсним потенціалом державного аграрного підприємства; третя, обґрунтувати основні напрями удосконалення управління ресурсним потенціалом державного аграрного підприємства.

Об'єкт дослідження віддзеркалює ту частину практики й наукового пізнання, що стосуються процесів управління ресурсним потенціалом в підприємствах аграрного сектора економіки України. Предмет дослідження представлений сукупністю теоретичних, методичних та прикладних положень щодо управління ресурсним потенціалом в державних аграрних підприємствах в умовах поточних інституційних змін нашої країни.

Теоретико-методологічною основою проведеного дослідження виступає: загальнонауковий діалектичний метод пізнання соціально-економічних процесів управління ресурсним потенціалом в державних підприємствах аграрного сектора з позицій їх розвитку та взаємозв'язку; критичний метод – під час аналізу різних джерел інформації стосовно управління, ресурсного потенціалу, виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання аграрного сектора економіки. В процесі виконання дослідницької роботи доцільно використовувати такі методи пізнання, як: абстрактно-логічний (при узагальненнях сутності управління ресурсним потенціалом); монографічний (при вивченні вітчизняного та зарубіжного досвіду з управління ресурсним потенціалом аграрних суб'єктів господарювання); індексний (при характеристиці макроекономічних та мікроекономічних умов управління виробничо-господарською діяльністю державного аграрного підприємства); індексний (для оцінки змін значень показників в управлінні ресурсним потенціалом підприємства аграрного сектора); розрахунково-конструктивний (при обґрунтуванні основних напрямів удосконалення управління ресурсним потенціалом державного аграрного підприємства); графічний (для аналізу динаміки ресурсного потенціалу державного аграрного підприємства).

Практичне значення отриманих результатів демонструє можливість щодо Державного підприємства «Дослідне господарство «Андріївське» Інституту водних проблем і меліорації, а саме:

- використовувати науково-дослідний потенціал Національної академії аграрних наук України та Одеського державного аграрного університету для переведення виробничо-господарської діяльності державного підприємства на інноваційно-проектну модель розвитку;

- розвивати зрошувальну меліоративну систему господарства за рахунок різних фінансово-кредитних джерел для отримання гарантованих обсягів сільськогосподарської продукції та продуктів її промислової переробки, а

також доходу та прибутку, масштаб яких дозволяє здійснювати розширене виробничо-господарське відтворення.

Шевченко А. А.,

*к.е.н., доцент кафедри економічної теорії і
економіки підприємства
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

Антонюк М. В.,

*здобувач вищої освіти
Одеський державний аграрний університет
м. Одеса, Україна*

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АГРАРІЇВ

Вже довгий час людство, прагнучи до найкращого та сучасного, з метою задоволення своїх потреб, загостило становище між своїм «хочу» і станом екосистем. Постійне прагнення до максимального задоволення в своїх потребах в економічному розумінні, призвело до руйнування екологічної системи.

Серед забруднювачів навколишнього середовища необхідно виділити і ведення сільського господарства.

Зазначимо деякі екологічні проблеми, які виникають в результаті господарювання аграріїв та як результат виробництва продукції рослинництва та тваринництва:

– Забруднення ґрунтів, річок, а також і питної води залишками мінеральних добрив.

– Забруднення відходами тваринницьких ферм (бактеріальне зараження ґрунту, забруднення атмосферного повітря метаном, сірководнем, аміаком).

– Зменшення видового різноманіття рослинного й тваринного світу.

– Виснаження, заболочення, засолення ґрунтів.

– Зростання дефіциту водних ресурсів.

– Негативний вплив на здоров'я людини від уживання в їжу культурних рослин, у яких накопичилися небезпечні речовини (зокрема, залишки мінеральних добрив та отрутохімікатів).

– Ризики для здоров'я людини у разі вживання в їжу продуктів харчування, отриманих з генетично модифікованих організмів [1].

Відмітимо, що негативно впливає на навколишнє середовище і надмірне і нераціональне використання мінеральних добрив і агрохімікатів у сільськогосподарському виробництві.

Використання сільськогосподарської техніки в польових роботах, а також при транспортуванні продукції та сировини спричиняє викиди забруднюючих речовин в атмосферу від пересувних джерел, а отже впливає і на стан повітря [2].